

ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา

ณิชา ทองจำรูญ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาในระดับปริญญาตรีจาก 5 คณะ 14 สาขา ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปี 2552 จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 300 คนโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านอื่น ๆ มากที่สุด รองลงมา คือ บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ และบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการบริการและพัฒนานักศึกษา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นรายด้าน

1) บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการลงทะเบียนวิชาเรียนให้เหมาะสมกับสถานภาพของนักศึกษา รองลงมาบทบาทด้านการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการเลือกวิชาเอกและบทบาทการให้คำปรึกษาแนะนำหรือตักเตือน เมื่อผลการเรียนของนักศึกษาต่ำลง

2) บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการบริการและพัฒนานักศึกษา พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา ในด้านนี้ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญต่อบทบาทด้านการให้อาจารย์ที่ปรึกษานัดพบนักศึกษา ก่อนลงทะเบียนในทุภาคการศึกษา รองลงมาคือรักษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของนักศึกษาในความดูแลไว้เป็นความลับ

3) บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ด้านอื่น ๆ ผลวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านอื่น ๆ ในระดับมากที่สุด โดยบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาที่นักศึกษาให้ความสำคัญ คืออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา รองลงมาเป็นที่พึ่งพาของนักศึกษาได้ และเป็นผู้แต่งกายสะอาด เรียบร้อย น่านับถือ ซึ่งความคิดเห็นในด้านผลการปฏิบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาพบว่า สิ่งสำคัญอันดับแรกที่นักศึกษาได้รับจริง คือ การเป็นผู้แต่งกายสะอาด เรียบร้อย น่านับถือ

คำสำคัญ

บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ความคิดเห็น อาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี

* อาจารย์ประจำภาควิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

บทนำ

ในความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการศึกษาของนักศึกษานั้น ผู้ที่มีบทบาทและเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษานั้น ก็คือ “อาจารย์ที่ปรึกษา” ทั้งนี้การเรียนในระดับมหาวิทยาลัยค่อนข้างจะมีอิสระและเสรีภาพ ซึ่งต่างจากการเรียนในระดับมัธยม ดังนั้นนักศึกษาจึงจำเป็นต้องมีบุคคลที่คอยให้คำชี้แนะ คอยให้คำปรึกษา ตลอดช่วงชีวิตที่อยู่ในรั้วมหาวิทยาลัยแห่งนี้เพื่อให้สามารถปรับตนเองให้อยู่ในสภาพแวดล้อมและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทในการผลิตนักศึกษา ผู้ซึ่งออกไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ทั้งทางด้านวิชาการและภาคปฏิบัติ รวมถึงการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักศึกษา เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง และสามารถช่วยเหลือสังคม และประเทศชาติได้ในอนาคต

ความสำคัญและความจำเป็นของบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา จึงเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐบาลหรือแม้แต่มหาวิทยาลัยเอกชนได้กำหนดบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้อาจารย์ที่ปรึกษาจะทำหน้าที่แนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนแนะแนวการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนกำหนดการศึกษา และเป็นไปตามเอกัตภาพของแต่ละบุคคล

ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษา จึงจัดให้มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาขึ้น โดยอาจารย์ที่ปรึกษาจะทำหน้าที่ดูแลนักศึกษาในคณะและสาขาของตน โดยมีบทบาทในการดูแลนักศึกษาของตนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ การวางแผนการจัดการ การลงทะเบียนล่วงหน้า ให้ความปรึกษาช่วยเหลือและแก้ไขอุปสรรค ปัญหาต่าง ๆ ในด้านกระบวนการวิชาการ ด้านบริการและการพัฒนานักศึกษา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความประพฤติของนักศึกษา คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับประกาศของมหาวิทยาลัย รวมถึงการให้คำปรึกษาด้านอื่น ๆ เป็นต้น

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น เป็นมหาวิทยาลัยเอกชน ที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโทและระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ซึ่งในระดับปริญญาตรีนั้น ประกอบด้วย 5 คณะ 14 สาขา คือ คณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและคณะบริหารรัฐกิจ ดังนั้นทางมหาวิทยาลัย จึงเห็นถึงความสำคัญอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อนักศึกษาได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา ซึ่งในแต่ละสาขาวิชาจะมีอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนักศึกษา เพื่อทำหน้าที่โดยตรงต่อนักศึกษาในงานด้านวิชาการและกิจการนักศึกษา

ทั้งนี้บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จะรับนโยบายในการดำเนินงานจากมหาวิทยาลัย และทำหน้าที่กำกับดูแลงาน คือ ด้านวิชาการและด้านกิจการนักศึกษา ให้เป็นไปตามกรอบนโยบาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษายังมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับตัวด้านการเรียน การเลือก และพิจารณาสาขาวิชา การลงทะเบียน การเพิ่ม-ถอนรายวิชา และด้านวิชาการอื่น ๆ รวมถึงกระตุ้นให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมนอกเหนือจากการเรียน ควบคุมดูแลและการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และพัฒนานักศึกษาในความดูแลให้เกิดการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพ ทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ วาจาและความสนใจ (มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, ม.ป.ป)

นอกจากนี้ปัจจุบันการแข่งขันด้านการศึกษามีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบให้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารการจัดการให้เป็นเชิงรุกมากขึ้น (มานิต บุญประเสริฐและคณะ, 2546, 12) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงประสิทธิภาพ คุณภาพและมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนและบริการด้านต่าง ๆ โดยสถาบันศึกษาต้องสร้างความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่ง และให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจในการบริการนั้น ไม่ว่าจะเป็นการบริการด้านการปรึกษาที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งทำให้นักศึกษาสามารถจดจำและประทับใจ และเกิดความพึงพอใจ (Student satisfaction) ซึ่งเปรียบเสมือนกับความพึงพอใจของลูกค้า (Customer satisfaction) ในแนวคิดด้านการตลาด (Marketing concept) อีกทั้งยังได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองให้ดูแลบุตรหลานของตนเอง ที่ให้นักศึกษาเข้าศึกษาต่อในสถาบัน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา” ซึ่งจะทำให้ทราบถึงบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานของอาจารย์ที่ปรึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถจัดการด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดทั้งต่อมหาวิทยาลัยและต่อตัวนักศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

วิธีการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะตามสัดส่วนของประชากร จำนวนทั้งสิ้น 300 ตัวอย่าง โดยจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลของนักศึกษาปริญญาตรี ทุกชั้นปี ทุกคณะ จากสำนักบริการการศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยอ้างอิงข้อมูลในคำถามเรื่อง “บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา” มาจาก คู่มืออาจารย์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น พุทธศักราช 2551 และ 2552 ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามทั้ง 3 ด้านนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)
4. ขั้นตอนการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่ปรึกษาของแต่ละคณะในการช่วยเก็บแบบสอบถามจากนักศึกษาในคณะและสาขาของตน
5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

จากการวิจัย “ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา” ทำให้ทราบว่า ปัจจัยด้านเพศ ชั้นปีการศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับความถี่ในการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยเพศหญิงจะให้ความสำคัญกับการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษามากกว่าเพศชาย และเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.00 ขึ้นไป

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเตอร์ ด้านวิชาการ ด้านบริการและพัฒนานักศึกษา และด้านอื่น ๆ ปรากฏผลดังนี้

บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านวิชาการในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับบทบาทด้านการให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการลงทะเบียนวิชาเรียนให้เหมาะสมกับสถานภาพของนักศึกษามากที่สุด และการให้การปรึกษาแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร การเลือกวิชาเรียน และการเลือกวิชาเอก รองลงมาคือบทบาทการให้คำปรึกษาแนะนำหรือตักเตือน เมื่อผลการเรียนของนักศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาด้านบริการและพัฒนานักศึกษา พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านบริการและพัฒนานักศึกษาในระดับมาก โดยให้ความสำคัญด้านอาจารย์ที่ปรึกษามีการนัดพบนักศึกษาก่อนทำการลงทะเบียนในทุกภาคการศึกษา รองลงมาคือ บทบาทในด้านการรักษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัวของนักศึกษาในความดูแลไว้เป็นความลับ

บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านอื่น ๆ ในระดับมากที่สุด โดยนักศึกษาให้ความสำคัญกับบทบาทด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา และเป็นที่พึ่งพาของนักศึกษาได้ในระดับมาก รองลงมา เป็นผู้แต่งกายสะอาด เรียบร้อย น่านับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยความคิดเห็นของนักศึกษาต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาสามารถแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความคาดหวังของนักศึกษาต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาและด้านการได้รับการปฏิบัติจริงของบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งนำไปสู่การอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก และให้ความสำคัญกับบทบาทการให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการลงทะเบียนวิชาเรียนให้เหมาะสมกับสถานภาพของนักศึกษา และการให้การปรึกษาแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการเลือกวิชาเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิชิต ทองประยูร (2547) และ ธีรดา ภิญโญ (2547) ที่พบว่า ในด้านวิชาการ นักศึกษามีความคาดหวังต่อบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความคิดเห็นเด่นที่สุด คือ บทบาทการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร การเลือกแผนการศึกษาและเลือกวิชาให้ครบตามหลักสูตร สำหรับความคาดหวังของนักศึกษาต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านบริการและพัฒนานักศึกษา คือ อาจารย์ที่ปรึกษามีการนัดพบนักศึกษาก่อนทำการลงทะเบียนในทุกภาคการศึกษา การรักษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัวของนักศึกษาในความดูแลไว้เป็นความลับ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลภา ลิ้มสกุล (2547) ที่พบว่า นักศึกษาคาดหวังการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาเป็นความลับเช่นกัน ส่วนความคิดเห็นต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านอื่น ๆ พบว่าสอดคล้องกับ วิจิตร บุญยธโรกุล (2539) และ ประดิษฐ์ สวัสดิ์ (2543) โดยให้ความสำคัญต่อบทบาทฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาที่ควรปฏิบัติ คือ มีความประพฤติที่เหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดี ควรใกล้ชิดเป็นกันเองกับนักเรียน และทำตนให้เป็นที่น่าไว้วางใจ

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญในบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการสอดคล้องกับผลงานวิจัยของมณัญญา รัตนกิจ (2551) คือ ระดับของความสำคัญอยู่ในระดับมาก ส่วนบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านบริการและพัฒนานักศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับจกกลณี มณีเดช (2544) ที่พบว่านักศึกษาได้รู้การปฏิบัติในบทบาทด้านวิชาการในระดับปานกลาง

สรุป

จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการลงทะเบียนวิชาเรียนให้เหมาะสมกับสถานภาพของนักศึกษา และบทบาทการให้คำปรึกษาแนะนำหรือดักเตือน เมื่อผลการเรียนของนักศึกษาต่ำลง รวมทั้งให้ความสำคัญต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการนัดพบนักศึกษาก่อนลงทะเบียนในทุกภาคการศึกษา นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา และสามารถเป็นที่พึ่งพาของนักศึกษาได้ รวมถึงการรักษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของนักศึกษาในความดูแลไว้เป็นความลับ

จากผลการวิจัยข้างต้นทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา จะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการนำไปพัฒนาและเป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา อาทิ อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับหน้าที่ในบทบาทการแนะนำการลงทะเบียน และการให้คำปรึกษาแนะนำหรือดักเตือน เมื่อผลการเรียนของนักศึกษาต่ำลง โดยที่อาจารย์ที่ปรึกษาต้องมีการนัดพบนักศึกษาในความดูแลก่อนการลงทะเบียนทุกภาคการศึกษา เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่นักศึกษาต้องลงทะเบียนและให้เหมาะสมกับผลการเรียนของนักศึกษาแต่ละคน นอกจากนี้อาจจะต้องนัดพบนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำเป็นการส่วนตัว เพื่อแนะแนวทางในการเรียนหรือสอบถามความเข้าใจในรายวิชาเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา
2. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในด้านความคิดเห็น หรือทัศนคติของอาจารย์ที่ปรึกษา ที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อจะได้ผลการศึกษาที่มีความแตกต่างมากขึ้น และได้ข้อมูลเชิงลึกกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ

บรรณานุกรม

- จงกลนี มณีเดช. (2544). การปฏิบัติตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาในทัศนะของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- ธีรดา ภิญโญ. (2547). รายงานการวิจัยบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ประดิษฐ์ สวัสดิ์. (2543). ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอก การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พิชิต ทองประยูร. (2547). บทบาทและสภาพของการปฏิบัติงานอาจารย์ที่ปรึกษาตามความคิดเห็น ของ นักศึกษาและปัญหาการปฏิบัติงานที่ปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา ในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้าน จอมบึง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง.
- มนัญชยา รัตนกิจ. (2551). บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งปฏิบัติจริงและความคาดหวังต่อบทบาทอาจารย์ ที่ปรึกษาในทัศนะของนักศึกษาคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบ อิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- มานิต บุญประเสริฐ และคณะ. (2546). รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่: รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. (2551). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น พุทธศักราช 2551. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. (อัดสำเนา).
- มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. (2552). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น พุทธศักราช 2552. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. (อัดสำเนา).
- มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. (ม.ป.ป). คณะและหน่วยงาน. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2552, จาก http://www2.feu.ac.th/thai/feu_links.php
- วัลภา ลิ้มสกุล. (2547). รายงานการวิจัยบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาในทัศนะของนักศึกษาคณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่: คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิจิตร บุญยธโรกุล. (2539). รายงานการวิจัยบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ ของ สจพ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.